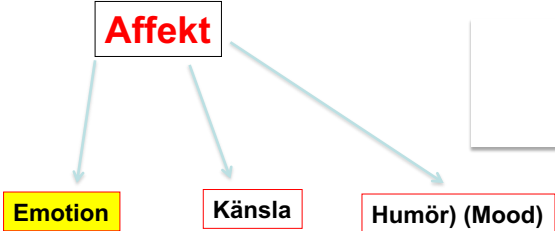

Affektlivets Neuropsykologi del 1

Håkan Fischer, Professor
Psykologiska Institutionen

1

Affekt: Paraplybegrepp. Både **negativt larmsystem** och **positivt belöningsystem** i hjärnan.

Emotion: Både **negativa** och **positiva**. Beteende och hjärnrespons till specifika händelser.

Känsla: Den medvetna delen av emotionsresponsen.

Humör: Är mer diffust och ospecifikt och varar över längre tid. Exempelvis känna sig mer allmänt **deppig** eller **lycklig**.

2

VAD ÄR EMOTIONER?

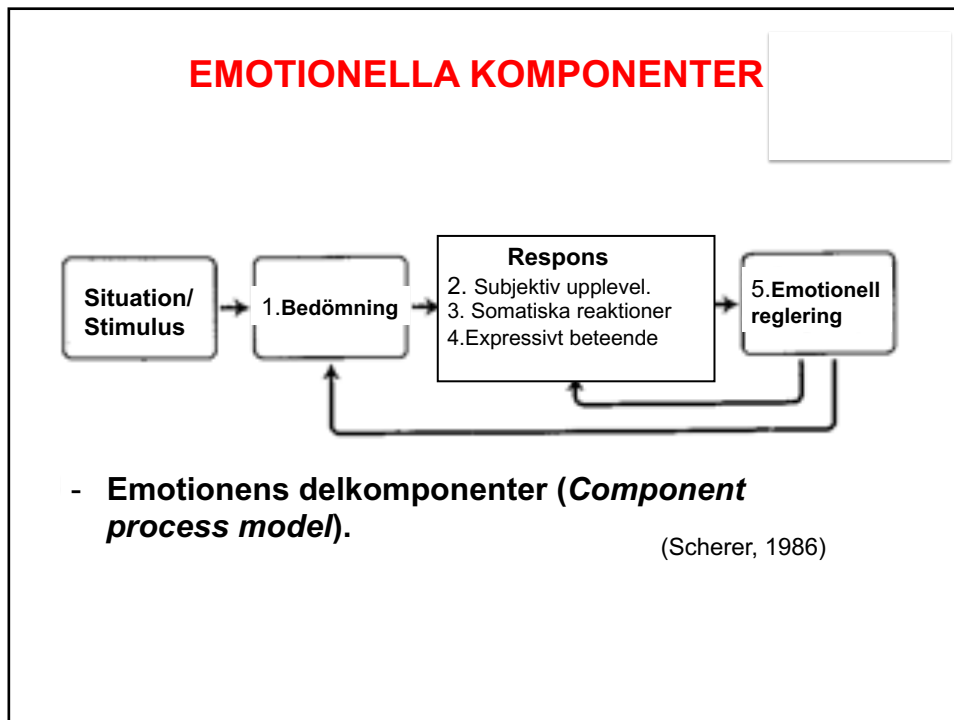
- Emotioner är känslotillstånd utlösta av "belönings" och "straffstimuli" (Rolls, 1999)
- Emotioner är positiva eller negativa medvetandetillstånd som består av en uppsättning kognitiva, fysiologiska och beteendemässiga responser på interna och externa stimuli.

3

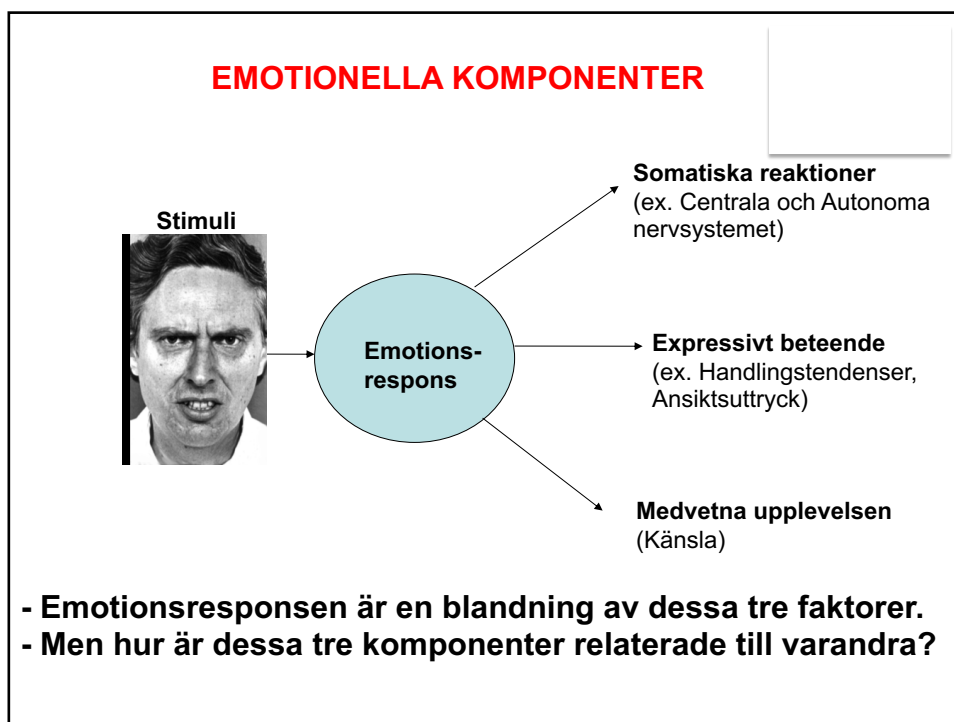
VARFÖR HAR VI EMOTIONER?

- Emotioner guidar beteenderesponser för att producera överlevnadsmässigt funktionellt beteende (Rolls, 1999).
- Överlevnad handlar i grunden om att maximera kontakten med "belöningsstimuli" och minimera kontakten med "straffstimuli". (Rolls 1999).
- Emotioner är också viktiga socioemotionella signaler (stimuli) mellan människor i sociala situationer.

4

5

6

EMOTIONSTEORIER

Central kontrovers i den vetenskapliga debatten.

1. **Hönan och ägget debatten**; Vad kommer först?
Somatiska reaktioner, **Expressivt beteende** eller den
Medvetna upplevelsen?

7

EMOTIONSTEORIER

James-Lange teorin

- Vi upplever **emotionen/känslan efter** att vi
 noterat den **fysiologiska responsen och det expressiva**
beteendet.

1. Emotionsframkallade stimuli tas emot och tolkas av
hjärnan (centrala nervsystemet).
2. Detta utlöser förändringar i det **autonoma nervsystemet**,
 kopplat till det **motoriska systemet**
3. Därefter triggas **känsloupplevelsen.**

Vi känner oss ledsna för att vi gråter, rädda för att vi
 springer.

8

EMOTIONSTEORIER

Problem med James-Lange teorin

Cannon (1927)

- Känslan kan uppkomma i **frånvaro av "kroppslig respons"** dvs aktivitet i autonoma nervsystemet.
- Emotionella responser inträffar ofta **alltför snabbt** för att vara ett resultat av förändringar i autonoma nervsystemet.
 - **Likartade förändringar** i autonoma nervsystemet är relaterade till **olika typer av känslomässiga situationer** (exempelvis ökad hjärtfrekvens). Svårt differentiera.

9

EMOTIONSTEORIER

Cannon-Bard teorin

- Canon-Bard teori är en alternativ teori som bygger på tanken att emotionella stimuli **samtidigt** framkallar fysiologisk upphetsning (autonoma nervsystemet) och känslomässiga reaktioner som är **oberoende** av varandra.

10

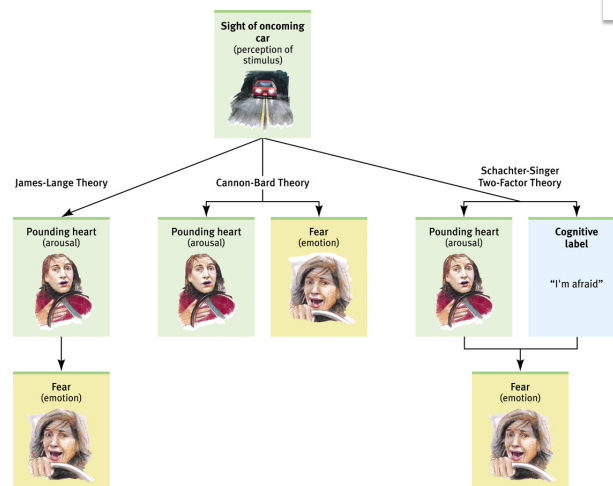
EMOTIONSTEORIER

Schachter-Singera tvåfaktorteori

- Känslor är tolkningar av fysiologisk upphetsning (autonoma nervsystemet) som inte har differentierats.
- När man är **fysiologiskt upphetsad (aroused)**, och **orsaken är okänd**, tillskriver vi upphetsning till **miljörelaterade orsaker (kognitiv klassificering)**.

11

Emotionsteorier

12

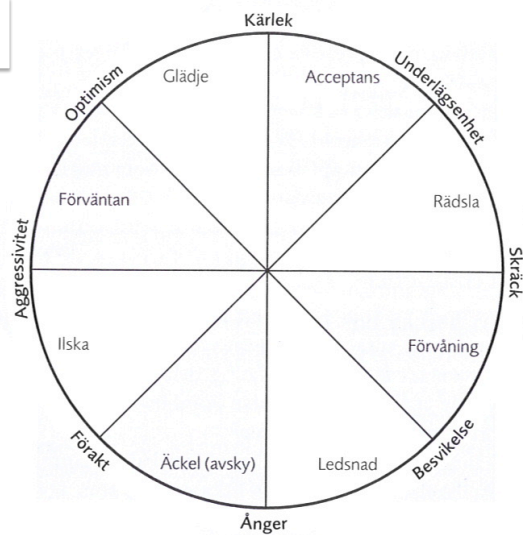
EMOTIONER SOM KATEGORIER

Vilket ansikte uttrycker; (1) Avsky, (2) Ilska, (3) Rädsla, (4) Glädje, (5) Sorg, (6) Förvåning?

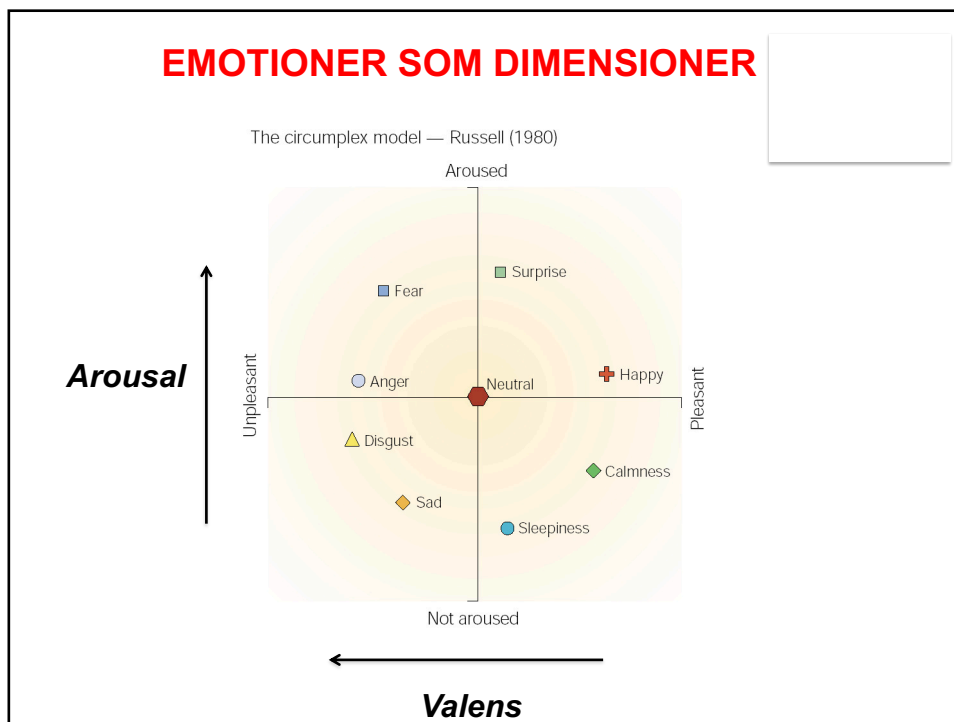

13

PRIMÄRA OCH BLANDADE EMOTIONER

14

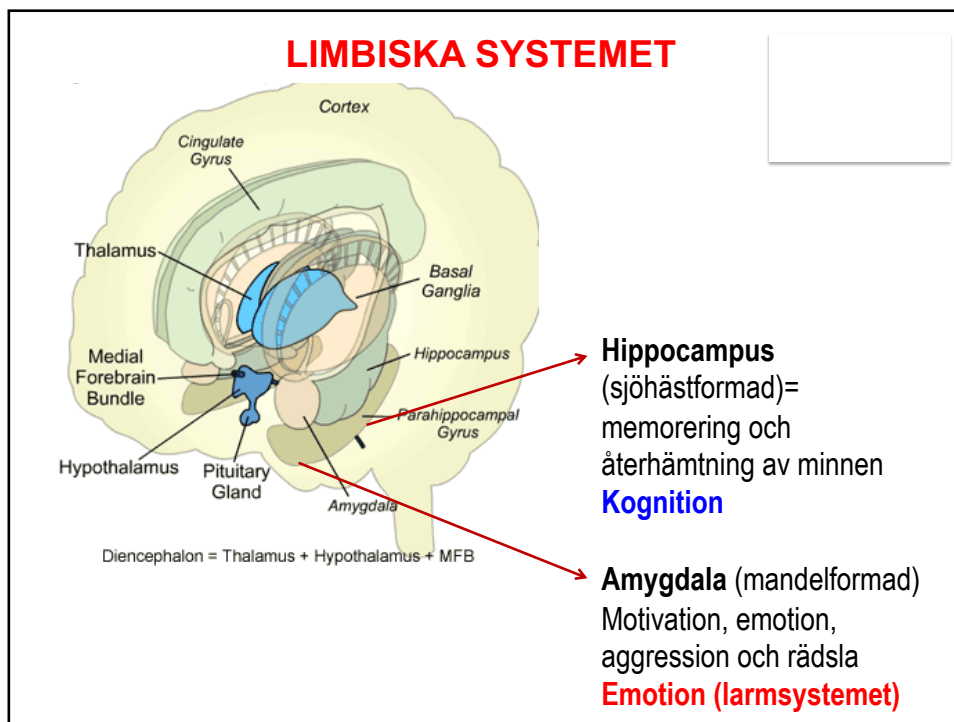
15

EMOTIONERNAS ANATOMI - DET LIMBISKA SYSTEMET

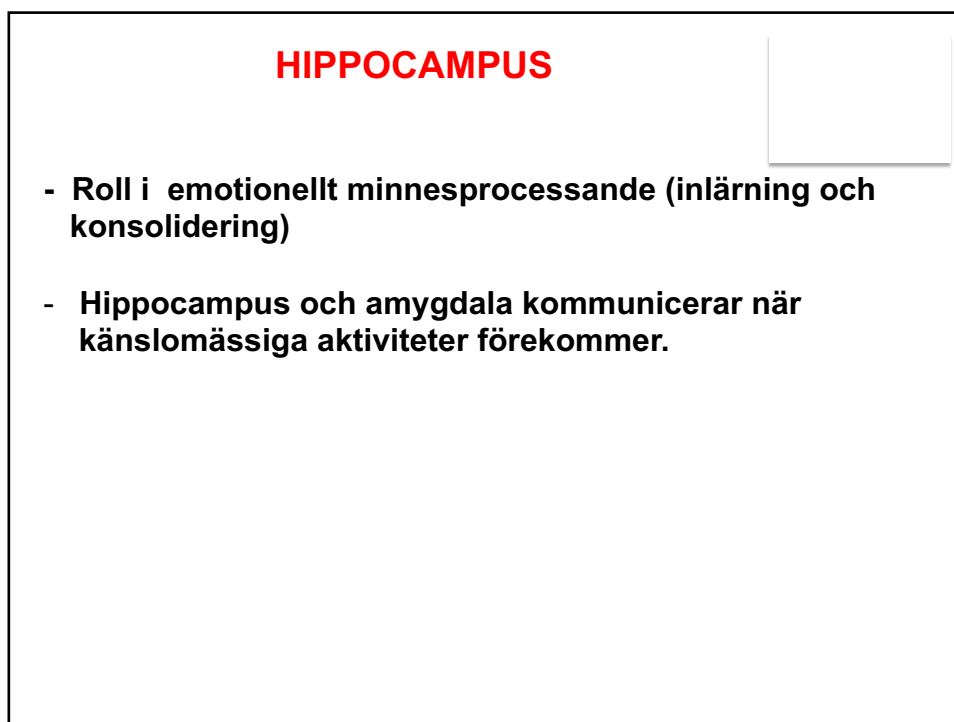
Limbiska systemet är:

- Involverat i **regleringen av emotioner**.
- Involverat i **inlärande och minne, emotioner och socialt beteende**.
- Ett tidigt försök att föreslå en neuroanatomisk bas för emotionell upplevelse (**MacLean 1949**).

16

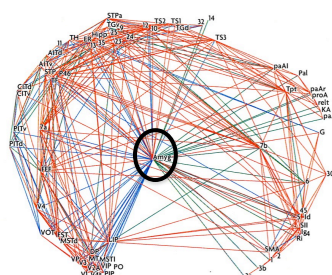
17

18

AMYGDALA

- **Navet** i den **emotionella hjärnan** (hippocampus, prefrontalkortex, thalamus, hypotalamus).
- **Är uppkopplad** mot de flesta andra regioner i hjärnan.
- **Viktig för emotionell(t):**
 - **Uppmärksamhet**
 - **Inläring**
 - **Minne** (arbetsminne, episodiskt minne)
 - **Beslutsfattande**
 - **Reglering**

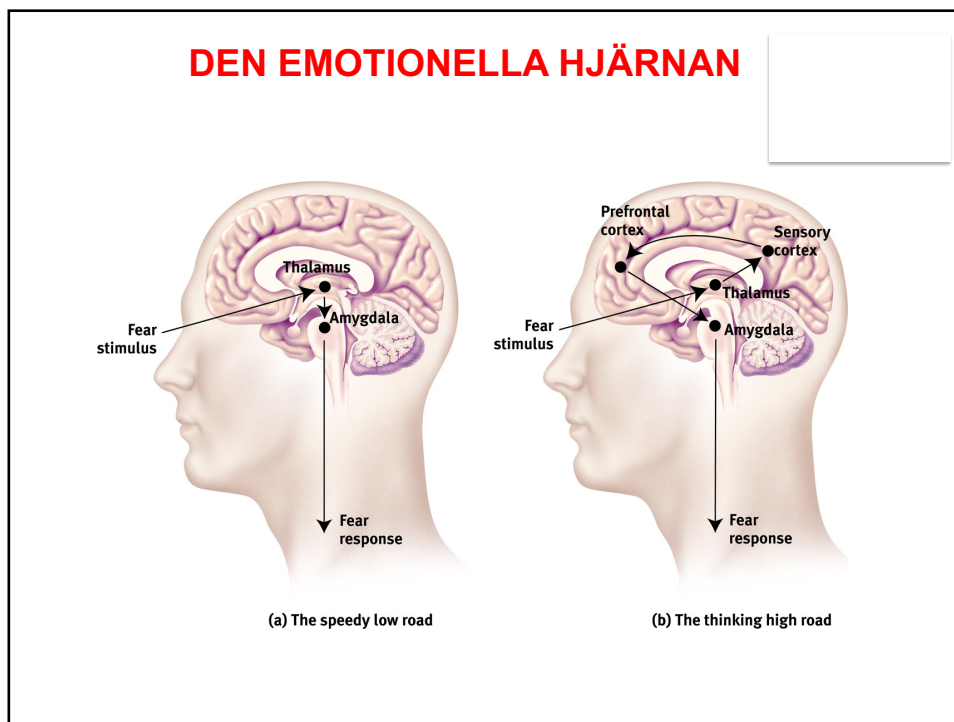

19

HYPOTALAMUS

- Skador i hypotalamus stör både **sömn och vakenhet** tillsammans med **motiverande beteenden** (kroppstemperatur, aptit, törst, sexuella beteenden),
- Lateral delarna verkar vara förknippade med **glädje och ilska**, medan mediala delar är förknippade med **motvilja och missnöje**.

20

21

FALLET PHINEAS GAGE

1848: arbetade som förman för ett rallarlag i Vermont, USA

Sprängningsolycka:
Fick laddstång sprängd in genom hakan, upp genom pannloben, ut genom skallen

Överlevde men blev personlighetsförändrad.
Före: Noggrann, ansvarstagande, lugn, sympatisk
Efter: Impulsiv, opålitlig, ansvars- och samvetslös, grov i munnen - kunde ej behålla sitt jobb eller sin familj

22